

Číslo jednací: 1 Co 230/2010 - 397

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Říhové a soudců Mgr. Dagmar Javůrkové a JUDr. Karla Podolky v právní věci žalobce: **Oldřich Kolečko**, bytem Karlovy Vary, Úvalská 603/36, zastoupený Mgr. Petrem Kočím, Ph.D., advokátem, se sídlem Praha 6, Na Štáhlavce 1105/16, proti žalovanému: **Štefan Orth**, bytem Karlovy Vary, Přátelství 1416/5, zastoupený JUDr. Janou Bodlákovou, advokátkou, se sídlem Karlovy Vary, Cihelní 14, **o ochranu osobnosti**, o odvolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 12. března 2010 č. j. 19 C 55/200 – 362, t a k t o :

I. Rozsudek soudu prvního stupně **s e** v napadených odstavcích I, III, IV, V a VI výroku **m ě n í** jen v odstavci III tak, že výše náhrady nákladů řízení činí 43.761,- Kč; jinak **s e p o t v r z u j e .**

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 31.080,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet Mgr. Petra Kočího, advokáta, se sídlem Praha 1, Opletalova 4.

O d ů v o d n ě n í :

Soud prvního stupně v záhlaví označeným rozsudkem uložil žalovanému, aby žalobci zaplatil 75.000,- Kč (odst. I výroku) a na náhradě nákladů řízení žalobci 17.846,20 Kč (odst. III výroku) a

státu 117,60 Kč (odst. IV výroku). Žalobu, co do 425.000,- Kč zamítl (odst. II výroku) a státu vůči žalobci nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (odst. V výroku). Žalovanému dále uložil, aby na soudním poplatku zaplatil 2.850,- Kč (odst. VI výroku).

Soud prvního stupně poukázal na to, že původními účastníky řízení byli na straně žalobce i jeho manželka, Květa Kolečková, ve vztahu k níž bylo řízení zastaveno usnesením ze dne 24. 2. 2009 č. j. 19 C 55/2007 – 155 v důsledku jejího úmrtí, a na straně žalovaného Finance- Expres, s. r. o. a Marian Orth, vůči nimž bylo řízení usnesením ze dne 19. 2. 2008 č. j. 19 C 55/2007 – 125 zastaveno po zpětvzetí žaloby. Žalobce neoprávněný zásah do osobnostních práv spatřoval v tom, že žalovaný prováděním stavebních prací v domě, který vlastnil, v němž se nacházel byt užívaný žalobcem a jeho manželkou, tento byt učinil postupně zcela neobyvatelným a tím přinutil žalobce byt opustit. Na základě provedeného dokazování vzal za prokázáno, že žalobce byl uživatelem bytu v Karlových Varech, Mattoniho nábř. 68, který mu byl v roce 1969 přidělen rozhodnutím Městského národního výboru v Karlových Varech. Žalovaný se stal vlastníkem domu, v němž se byt nacházel, na základě smlouvy ze dne 1. 7. 2003 s Finance-Expres, s. r. o. a byl jim až do 18. 10. 2006. Okresní soud v Karlových Varech ve věci sp. zn. 16 C 173/2004 pak pravomocným rozsudkem přivolił k výpovědi žalovaného z nájmu bytu vůči žalobci a jeho manželce a uložil jim povinnost byt vyklidit po zajištění přiměřeného náhradního bytu. Podle závěru soudu prvního stupně však náhradní byt přidělen nebyl a pokud žalovaný poukazoval na učiněné nabídky k zajištění bydlení pro žalobce a jeho manželku, shledal relevantní pouze jedinou, k bytu Dagmar Vobořilové, která však nebyla učiněna po skončení nájemního vztahu a nebyla písemná, nikoli již nabídku dočasného ubytování, popř. na odkoupení bytu, byť s finančním příspěvkem žalovaného. Dále vzal soud prvního stupně za prokázáno i rozsah prováděných stavebních prací a jejich dopad (zbourání přístavku, v němž byla koupelna a WC, odstranění střechy nad bytem, promáčení bytu deštěm, zničení věcí v něm, zabezdění oken, vznik plísňe), v důsledku nichž se byt stal zcela neobyvatelný, takže žalobce a jeho manželka byli nuceni se zdržovat u známých, příbuzných, na ubytovně poskytnuté městem. Vzal za prokázáno, že zbouráním přístavku, v němž byla koupelna a WC, neměli žalobce a jeho manželka jinou možnost vykonávat hygienické potřeby. V okolnosti, že žalobce tak musel v době od konce června do poloviny října 2005 přebývat v značně nedůstojných podmínkách, kdy každá fyzická osoba by toto v jeho postavení vnímala jako ponížení své důstojnosti, soud prvního stupně dovodil závažný zásah do jeho lidské důstojnosti a do soukromí, konkrétně práva na rodinný a manželský život, a to i přes žalovaným tvrzenou nabídku o možnosti vybudování koupelny a WC v bytě užívaném žalobci. Věcnou pasivní legitimaci žalovaného v dané věci a jeho postavení stavebníka soud prvního stupně dovodil z toho, že byl vlastníkem domu a pronajimatelem předmětného bytu. Neztotožnil se tak se zásadní námitkou žalovaného, že stavebníkem a tedy osobou pasivně legitimovanou v dané věci byl Marian Orth. Okolnost, že jmenovaný, bratr žalovaného, byl pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech ve věci sp. zn. 2 T 1/2006 byl uznán vinným, že v průběhu stavebních prací od 14. 6. do 23. 6. 2005 rozhodl o zbourání přístavku, kde měl žalobce a jeho manželka zřízení koupelny a WC, ačkoliv věděl, že nejsou vyklizeny, čímž znemožnil žalobci a jeho manželce řádný výkon užívacího práva k domu, bytu a nebytovému prostoru a byl mu uložen trest odnětí svobody ve výměře jednoho měsíce na zkušební dobu jednoho roku, nemění nic na odpovědnosti žalovaného z hlediska § 420 odst.2 obč. zák. Vzhledem k citelnému a nikoliv krátkodobému zásahu do osobnostních práv, shledal předpoklady pro přiznání náhrady nemajetkové újmy žalobci podle § 13 odst. 2 obč. zák. Při stanovení její výše, kdy za přiměřenou shledal částku 75.000,- Kč, přihlédl rovněž k satisfakci, které se žalobci dostalo trestním rozsudkem vůči Marianu Orthovi, k určité snaze žalovaného po

zajištění možnosti jiného ubytování, že bylo v silách žalobce a jeho manželky zabránit, alespoň zčásti, vzniku nepříznivých následků (rodinné fotografie, cennější osobní oblečení apod.), že žalovaného nelze činit odpovědným za nepříznivou finanční situaci žalobce. Požadavek žalobce na příslušenství žalované částky neshledal důvodný, neboť k prodloužení žalovaného, vzhledem ke konstitutivnímu charakteru stanovené povinnosti, nedošlo. Výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil ve vztahu mezi účastníky § 142 odst. 2 a 3 o.s.ř. Žalobci přiznal právo pouze na náhradu nákladů řízení v rozsahu 40 %, když neúspěch žalobce, vzhledem k požadavku na přisouzení příslušenství, neshledal nepatrný. Žalobci pak nepřiznal právo na náhradu za promeškaný čas podle § 14 odst. 2 vyhl. č. 177/1996 Sb. a dále neshledal ani předpoklady pro užití § 150 o.s.ř. Výrok o nákladech řízení státu (svědečné) odůvodnil § 148 odst. 1 o.s.ř. s tím, že žalovaný, u něhož nejsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, byl neúspěšný v 70 % sporu, a že u žalobce, který byl z placení soudního poplatku osvobozen z 19/20, jsou předpoklady pro užití § 150 o.s.ř. O povinnosti žalovaného zaplatit soudní poplatek rozhodl podle § 2 odst. 3 zák. č. 549/1991 Sb. s přihlédnutím k rozsahu žalobcova osvobození a výši přisouzené částky.

Proti tomuto rozsudku podali odvolání oba účastníci.

Odvolání žalovaného směřovalo proti odstavcům I, III, IV a VI výroku tohoto rozsudku a žalovaný navrhoval, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že se žaloba zamítá a jemu byla přiznána náhrada nákladů řízení. Nesouhlasil se závěrem soudu prvního stupně o své věcné pasivní legitimaci a označení jako „nepřímého“ původce neoprávněného zásahu do osobnostních práv žalobce. Poukazoval na to, že původním stavebníkem do 23. 9. 2005 byla společnost Finance-Expres Group, a. s., že v době, kdy vznikla škoda, nedal Marianu Orthovi pokyn ani příkaz ke zbourání přístěnku, neboť o veškerých stavebních úpravách rozhodoval Marian Orth, který byl také trestním rozsudkem za toto jednání pravomocně odsouzen. Poukazoval na tehdy platný stavební zákon č. 50/1976 Sb., který nedefinoval osobu stavebníka, přičemž bylo možné dovodit, že stavebník mohl být osobou odlišnou od vlastníka stavby. Podle něj došlo ke změně v osobě stavebníka až po 23. 9. 2009, kdy byla tato změna navržena u stavebního úřadu, nikoli automaticky se změnou vlastnického práva k nemovitosti. Dále nesouhlasil ani s názorem, že by žalobci a jeho manželce v rozhodné době nebyl zajištěn náhradní byt, protože jednak zajistil prostřednictvím Mariana Ortha pronájem či odkoupení bytu 2+1 o velikosti cca 50m v Karlových Varech-Drahovicích za tržní nájem 7.000,- Kč, koupí bytu manželů Vobořilových za 1.000.000,- Kč, což byly přiměřené náhrady ve stejné lokalitě, které žalobce a jeho manželka odmítli, a dále podal v roce 2004 žádost o přidělení bytu u Magistrátu města Karlovy Vary.

Odvolání žalobce směřovalo do odstavce III výroku o nákladech řízení a žalobce navrhoval, aby mu byla přiznána plná náhrada vzniklých mu nákladů. Dovožoval absurdnost závěrů soudu prvního stupně, který při stanovení úspěchu žalobce ve věci přihlížel k požadovanému příslušenství pohledávky a dále oprávněnost nároku na náhradu za promeškaný čas s ohledem na znění § 14 odst. 2 advokátního tarifu. Ve věci samé navrhoval, aby rozsudek soudu prvního stupně byl potvrzen. Odkazoval na odůvodnění napadeného rozsudku a zejména zdůrazňoval postavení žalovaného jako stavebníka a jednání Mariana Ortha na základě plné moci, kterou mu žalovaný udělil.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek a řízení mu předcházející podle § 212 o.s.ř. a dospěl k závěru, že důvodné je pouze odvolání žalobce, zatímco odvolání žalovaného důvodné není.

Základním předpokladem odpovědnosti podle § 13 obč. zák. je existence neoprávněného zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu narušením, popř. ohrožením osobnostních práv chráněných § 11 a násl. obč. zák.

Odvolací soud se v dané věci ztotožňuje se závěry soudu prvního stupně a zcela odkazuje na jeho podrobné a zcela vyčerpávající odůvodnění rozsudku. Především shodně s ním shledává neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce a za přiměřený prostředek obrany proti tomuto zásahu dovozuje žalobcem požadovanou náhradu nemajetkové újmy v penězích podle § 13 odst.2 obč. zák. Situaci, ve které se žalobce ocitl v souvislosti s prováděnými stavebními úpravami, kdy dlouhodobě žil v bytě bez sociálního zařízení a místo WC používal kbelík a místo koupelny lavor se studenou vodou (výpověď svědkyně Ivany Roubalové), považuje odvolací soud za zvlášť citelný neoprávněný zásah do jeho práv chráněných § 11 obč. zák., který dehonestoval zejména jeho důstojnost a vážnost. Shodně se soudem prvního stupně dovozuje i věcnou pasivní legitimaci žalovaného v dané věci a v důsledku toho jeho odpovědnost podle § 13 obč. zák. Soud prvního stupně správně poukázal na to, že podstatné pro její posouzení nebylo, že stavební práce, jimiž došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce prováděl Marian Orth, který byl následně za své jednání pravomocně odsouzen pro trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru podle § 249a odst.2 tr. zák. Pro posouzení této otázky bylo právně významné především to, že v řízení před soudem prvního stupně bylo prokázáno, že žalovaný byl v rozhodné době vlastníkem domu, kde se nacházel byt obývaný žalobcem. Odpovědnost žalovaného vyplývá z analogického užití § 420 odst. 2 obč. zák. Bez významu, jak na to správně poukázal soud prvního stupně, v dané věci není ani okolnost, že Marian Orth jednal na základě zmocnění žalovaného (plná moc z 1. 9. 2004). V souvislosti s námitkou žalovaného, že nebyl stavebníkem, je třeba poukázat na zjištění soudu prvního stupně, který v řízení zjistil, že sám žalovaný uvádí, že provádí v domě stavební práce již v oznámení žalobci ze dne 29. 4. 2004 a rovněž tak i v žalobě o přivolení k výpovědi z nájmu bytu ze dne 3. 6. 2004. Pokud soud prvního stupně označil žalovaného za „nepřímého“ původce neoprávněného zásahu, je takovéto označení z hlediska původcovství zásahu irelevantní, neboť při odpovědnosti podle § 420 odst. 2 obč. zák. sankce § 13 obč. zák. postihují samotnou právnickou či fyzickou osobu, jestliže byl neoprávněný zásah do osobnostních práv způsoben někým, kdo byl použit právnickou či fyzickou osobou k realizaci její činnosti. Odvolací soud se ztotožňuje i s výší soudem prvního stupně přiznané náhrady nemajetkové újmy, neboť soud prvního stupně přihlédl náležitě ke všem jím zjištěným a v odůvodnění podrobně uvedeným okolnostem dané věci, když nadto, podle názoru odvolacího soudu, jde i o částku z hlediska § 13 odst. 1 obč. zák. přiměřenou.

Vzhledem k shora uvedenému proto odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, jako věcně správný, včetně náhrady nákladů řízení ve vztahu k státu a ohledně soudního poplatku, podle § 219 o.s.ř. potvrdil.

Podle § 220 odst. 3 o.s.ř. změnil odvolací soud pouze výrok o náhradě nákladů řízení. Podle jeho názoru je v dané věci na místě užití § 142 odst. 3 o.s.ř., neboť výše přiznané náhrady nemajetkové újmy závisela na úvaze soudu. Nesdílí tedy názor soudu prvního stupně, který přihlíží k uplatněnému nároku na příslušenství jako k samostatnému nároku. Náklady žalobce představuje odměna za zastupování 25.000,- Kč podle § 6 odst. 1 písm. a/ vyhl. č. 484/2000 Sb., ve znění vyhl. č. 277/2006 Sb., 13 náhrad hotových výdajů po 300,- Kč podle § 13 odst. 1 vyhl. č. 177/1996

Sb., ve znění vyhl. č. 276/2006 Sb., 2.400,- Kč na náhradě za ztrátu času podle §§ 14 odst. 1 písm. a/, odst. 3 vyhl. č. 177/2006 Sb., ve znění vyhl. č. 276/2006 Sb., kdy odvolací soud odkazuje na správné odůvodnění soudu prvního stupně, cestovné ve výši 4.433,- Kč, 20 % DPH v částce 7.146,- Kč, jízdné žalobce ve výši 732 Kč a účelně vynaložený soudní poplatek ve výši 150,- Kč, tedy celkem 43.761,- Kč.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. Náklady v odvolacím řízení úspěšného žalobce představuje odměna za zastupování 25.000,- Kč podle § 6 odst. 1 písm. a/ vyhl. č. 484/2000 Sb., ve znění vyhl. č. 277/2006 Sb., tři náhrady hotových výdajů po 300,- Kč a 20 % DPH v částce 5.180,- Kč, tedy celkem 31.080,- Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné, ledaže dovolací soud dospěje k závěru, že ve věci samé má rozhodnutí zásadní právní význam. Dovolání lze podat do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím Krajského soudu v Plzni.

Nesplní-li žalovaný uloženou povinnost dobrovolně, může se žalobce domáhat plnění výkonem rozhodnutí.

V Praze dne 2. listopadu 2010

JUDr. Ludmila Říhová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Šímová